

Negentiende jaargang

Trimestrieel tijdschrift

December 2004

Afgiftekantoor: 1755 Gooik

ISSN 0776-4103

66

Uitgave van de Heemkundige Kring

Gooik

Verantwoordelijke uitgever: Jean-Paul De Loecker, Koekoekstraat 41, 1755 Gooik

HEEMKUNDIGE KRING VAN GOOIK

v.z.w.

De Heemkundige Kring van Gooik werd opgericht in 1984 en is lid van het Nationaal Verbond voor Heemkunde

Voorzitter: Jean-Paul DE LOECKER
Koekoekstraat 41, 1755 Gooik
02 569 39 57

Ere-ondervoorzitter: Jozef VOSSEN
Secretaris: Pat DELRUE
054 56 87 18

Penningmeester: Els VAN DER HOEVEN
Informatica: Johnny VAN BAVEGEM

Werkten mee aan dit nummer:

Roger De Jaegher
Jean-Paul De Loecker
Walter Evenepoel
Jan Heyvaert
Jos Huwaert
Frans Peetermans
Frans Tondeur
Johnny Van Bavegem
Herman Van Herreweghen
Johan Verbanck

www.heemkunde-gooik.tk
e-mail: heemkunde-gooik@scarlet.be

Secretariaat
Archief en lokaal: Bibliotheek
Koekoekstraat 6 1755 Gooik
Bankrelatie: 734-1222502-20 (KBC)

De bijdrage voor 2004 is vastgesteld op 12,50 €
De leden krijgen hiervoor o.a. dit tijdschrift toegezonden.

Iedere auteur is verantwoordelijk voor inhoud en illustratie van haar/zijn bijdrage. Nadruk en/of reproductie is zonder schriftelijke toestemming van het bestuur of de auteur verboden.

Lay-out en samenstelling:
Jean-Paul DE LOECKER
Johnny VAN BAVEGEM

Drukkerij ABC

INHOUD

IN EN OM DE KRING	2
Jean-Paul De Loecker	
HOE HET GEHUCHT ZWARTSCHAAP AAN ZIJN NAAM KWAM - Een oud verhaal - Roger De Jaegher	8
PLANTEN MET EEN VERHAAL - Deel 39 - O Dennenboom	10
Jan Heyvaert	
ONTDEK JE PLEK - Gooikse toponiemen	12
Frans Peetermans	
<i>Bijzondere bijlage:</i>	15
17 OKTOBER 2004: PLAATSING VAN "DE 3 HAMERS" OP DE ROTONDE AAN "DE STATIE" VAN GOOIK	
Frans Peetermans / Johnny Van Bavegem / Jean-Paul De Loecker / Johan Verbanck / Jos Huwaert / Walter Evenepoel	
TWEE OETINGSE TOPONIEMEN	23
<i>Het woord "Blijkeer": een reactie - Herman Van Herreweghen</i>	
GESCHIEDENIS VAN DE BAKOVENS	24
<i>Een beschrijving - MOT Grimbergen</i>	
OUDE WOORDEN - Galloë, bieëreman, Skavoljstroeët	28
Frans Peetermans	
HERFST - Een gedicht - Frans Tondeur	29
OORLOG IS GEEN KINDERSPEL	30
<i>Verhalen rond de Tweede Wereldoorlog in Oetingen - Pieter Breynaert</i>	
AARDSTRALEN - Aardlijnen en netwerken	31
Johnny Van Bavegem	

Beste lezer(es) en heemvriend(in),

December 2004: alweer het laatste nummer van dit jaar. We hebben onze lezers opnieuw verwend met een extra-dik nummer, want binnenin vind je een speciale bijlage i.v.m. de plaatsing van het beeld van "De drie Hamers" op zondag 17 oktober ll. Volgende keer gaan we de "statie" van Gooik nog wat meer belichten d.m.v. een reeks oude foto's, dat is beloofd. Zijn de deelgemeenten Kester en Leerbeek nu wat vergeten, dan zorgen we er ook voor dat daar in onze volgende nummers wat verandering in komt. (Vergeten we toch niet dat de "buurttrams" vanuit Leerbeek de laatste maanden weer volop in de belangstelling stonden!) De figuur van pastoor Ward Everaet en de ervaringen van een Gooikenaar in de Eerste Wereldoorlog: het zijn allemaal onderwerpen voor de nabije toekomst.

Een toekomst die we zonder jou, lezer(es) niet kunnen verwezenlijken: zoals je ziet zit er bij dit tijdschrift een overschrijvingsformulier. Wij zouden het heel erg appreciëren indien je ons, zoals de vorige jaren, opnieuw zou steunen met jouw bijdrage. We zijn nu met meer dan 370 betalende leden, in Gooik en ver daarbuiten. Dit betekent dat we fier zijn op ons "Gooik" en dat ook zo willen houden.

Bedankt voor je blijvende steun en een heel gelukkig en gezond nieuw jaar 2005 toegewenst vanwege onze ganse ploeg.

Voor nu, veel kijk- en leesgenot!

*De voorzitter,
Jean-Paul De Loecker*

Illustratie kapt: avondzicht van het monumentale kunstwerk "De 3 Hamers" op het rond punt aan de Statie. (foto Johan Verbanck)

IN EN OM DE KRING

Allerlei nieuwsjes en feiten rond de Kring

Jean-Paul DE LOECKER

Boek "De Leerbeekse Buurttrams"

Zoals beloofd in ons vorig nummer van september gingen wij op deze nieuwe uitgave van onze Kring nog eens terugkomen. Over de voorstelling op zondag 12 september hebben we reeds beelden en een impressie in woorden meegegeven. Als we er nu op terugkijken kunnen we zeggen dat het een mooie, interessante tentoonstelling was voor iedereen in het algemeen en voor de tramliefhebbers in het bijzonder. Deze kwamen niet alleen uit onze gemeente en onze streek, maar ook van ver daarbuiten: onze vrienden Chris en Henriëtte Kuijken en de heer en mevrouw De Kuiper uit Nederland, hij had ons een aantal unieke foto's geleverd van de Leerbeekse tram uit de jaren '70, en was nu nog eens teruggekeerd naar de "bron", meer dan 30 jaar later.

Ook liefhebbers uit het Waalse gedeelte van ons land waren aanwezig, o.a. uit Charleroi en het Luikse: nogmaals een bewijs dat het onderwerp niet louter plaatselijk interessant is. We willen hier nogmaals René (De Loecker) bedanken voor zijn enorm werk aan dit boek: hij zorgde zowel voor de foto's als de teksten en deed dit met heel veel overtuiging en doorzettingsvermogen. Ook onze andere medewerker Johnny Van Bavegem willen we hier niet vergeten: hij zorgde voor de technische kant van de hele zaak en heeft ook schitterend werk geleverd. Dank aan deze twee trouwe en noeste medewerkers.

Een dikke merci ook aan al diegenen die hiel-

pen om de tentoonstelling klaar te maken en af te breken en om er zondag te zijn.

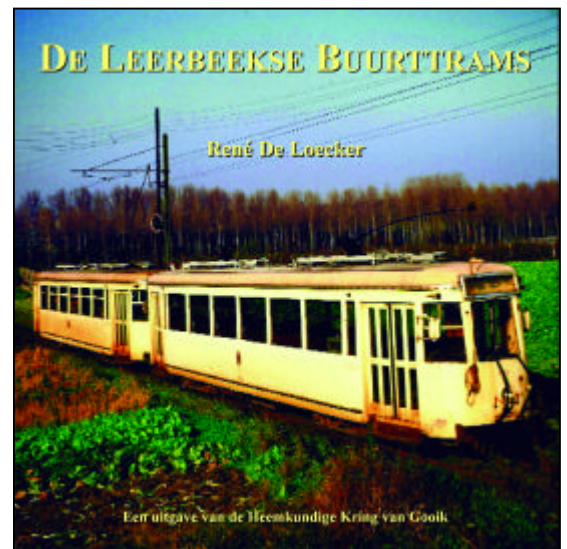
Ook onze plaatselijke sponsors - onze handelaars te Gooik - willen we niet vergeten; samen met de gemeente en De Lijn zorgden ze ervoor dat de financiële draagkracht voor onze Kring niet te groot werd.

Op dit ogenblik kunnen we al vaststellen dat reeds enkele honderden exemplaren van het boek verkocht zijn. Dat is een mooi resultaat en met de kerst- en nieuwjaarsdagen in het vooruitzicht kan dat alleen maar verbeteren. Er is nog steeds een dagelijkse interesse van zowat overal voor dit boek.

We hebben ook nog goed nieuws voor diegenen die nog een exemplaar zouden willen van de eerste uitgave "De Boerentram". Bij het opruimen van hun stock hebben Ivo en Carolien Depreter daar nog een aantal exemplaren van gevonden. Dus kunnen we deze nog aanbieden aan onze leden voor 12,50 € (niet-leden 15,00 €). Profiteer ervan, want dit zijn dan echt de laatste.

De prijs van het nieuwe boek bedraagt 18,00 € voor onze leden en 20,50 € voor de niet-leden. De DVD's, samengesteld door Tony Grant, zijn uitverkocht en worden enkel bijgemaakt als er nog een redelijke vraag naar is (prijs: 15,00 €).

Afbeelding van de 2 kaften: De Boerentram en De Leerbeekse Buurttrams.

Projectoproep 20 x 1.250 euro

Met ons project rond de Leerbeekse tram vielen we ook in de prijzen bij de Vlaamse overheid. Via het VCM (Vlaamse Contactforum voor Monumentenzorg) lanceerde de overheid een oproep in januari 2004: verenigingen konden een subsidie van 1.250 € verkrijgen als steun voor een vernieuwend, educatief en/of sensibilisatieproject in de sector monumenten- en landschapszorg of archeologie.

Uiteindelijk werden er 20 verenigingen geselecteerd nadat op 30 juni de inschrijfdatum verstreken was, waaronder onze eigen Heemkundige Kring van Gooik. Op dinsdag 7 september mochten wij een oorkonde in ontvangst nemen uit de handen van de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams Minister van Financiën, Begroting en Ruimtelijke Ordening, in die laatste hoedanigheid bevoegd voor Monumenten, Landschappen en Archeologie.

Foto met de uitreiking van de oorkonde aan onze Kring in aanwezigheid van minister Dirk Van Mechelen en voorzitter VCM Piet Jaspaert. (Foto copyright VCM)

Dit gebeurde op een feestelijke zitting op het domein Roosendael in Sint-Katelijne-Waver. We moeten er wel rekening mee houden dat de subsidie pas in een later stadium zal overgemaakt worden, uiterlijk op de Open Monumentendag in 2005.

We geven je de omschrijving mee die ons project kreeg bij de beoordeling:
"De vereniging wil de oude boerentram weer tot leven brengen met twee projecten. In de

eerste plaats geeft de heemkundige kring een boek uit over de boerentram die vanuit het tramstation van Leerbeek vertrok naar vier steden in de buurt: Halle, Ninove, Edingen en Brussel. Daaraan gekoppeld komt er in het huidige busstation van Leerbeek een tentoonstelling met oude tramfoto's en voorwerpen die met de boerentram te maken hebben. Daarnaast organiseert de vereniging op Open Monumentendag 2004 een wandeltocht langs de oude trambedding die zich door een prachtig landschap slingert. Onder het motto "Sporen in het Landschap" zal de vereniging langs de wandelroute borden plaatsen met foto's van de boerentram die daar vroeger voorbijreed. Het is de bedoeling de inwoners en bezoekers van Gooik op een ludieke manier een beeld te geven van een tijd waarin het leven rustiger en natuurvriendelijker was. Deze sensibilisatieprojecten kunnen een aanloop zijn naar de eventuele bescherming van het gebied in kwestie."

Kalender van de maandelijkse vergaderingen van VVF-afdeling Dilbeek

De vergaderingen gaan steeds door de tweede woensdag van de maand te 20 uur (behalve juli/augustus) tenzij anders aangeduid.
Lokaal: Ontmoetingscentrum Westrand, Kamerijklaan Dilbeek.

Op woensdag 12 januari 2005 om 20 uur komt de heer Gustaaf Janssens, Waarnemend Hoofd van Departement 1 van het Rijksarchief, ons verduidelijken wat je, als genealoog, kan vinden in het Rijksarchief te Anderlecht.

Quiz 2004

Deze zevende editie van onze stilaan heel bekende algemene quiz is een voltrefter geworden van formaat. Met 36 ploegen die eraan deelnamen zaten we echt aan ons record en ons maximum, m.a.w. de Schuur van De Cam zat bomvol geladen met quizliefhebbers uit Gooik en omstreken.

Aantal foto's van de quiz met bovenaan links een nadenkende ploeg en rechts een zicht op de drukte in De Cam met 36 ploegen.
In het midden is de winnende ploeg te zien: Tsjikatilo uit Lembeek.
Onderaan links de ploeg die tweede eindigde: 't Ploegsken uit Ninove en rechts de derde in het klassement: Benoetsjig uit Vollezele.
(foto's Johnny Van Bavegem en Jean-Paul De Loecker)

Het werd vrijdag 12 november dan ook een drukke dag en avond voor onze vrijwilligers, die dit alles in goede banen moesten leiden. Weken vooraf waren we in een kleinere kerngroep reeds druk bezig geweest met het vinden en bedenken van interessante vragen in alle gebieden. Het moest een goede mengeling worden van moeilijke en iets makkelijker vragen rond geschiedenis, aardrijkskunde, wetenschappen, literatuur, enz. en onze proeftjes mochten uiteraard ook niet ontbreken (waarvoor nogmaals dank aan onze leveranciers Delhaize uit Gooik).

Die avond zelf was er een prettige, opgewonden, ontspannen en een typische quiz sfeer: soms heel stil als het antwoord niet zo gemakkelijk was, dan weer eens uitgelaten als het correct bleek en ook wel eens luid protestend wanneer er enige twijfel omtrent de juistheid van het antwoord kon ontstaan. Maar steeds bleef het aangenaam om in zo'n bomvolle zaal aanwezig te zijn.

Onze medewerkers hadden hun handen vol: de juryleden Frans, Danielle en Johan hadden het zeer druk, Johnny zorgde voor de muziekfragmenten en de computeruitslagen; in de zaal zorgden Karl, Sabine, André, JP, David, Lore en Jonas voor een snelle bediening en opruiming, in de bar zwoegden Els, Rita en Pat om te kunnen volgen. Maar eenieder deed het met een sterke overtuiging, waardoor het werk plezierig om doen was. Ook onze presentator van dienst, reeds 7 jaar op rij, Jos deed het uitstekend op een kalme en duidelijke wijze en liet zich niet van de wijs brengen op sommige wat moeilijke momenten.

We mogen dan ook terugkijken op een meer dan geslaagde avond met de verrassende winnaars "Tsjikatilo" uit Lembeek, die na zoveel jaar eindelijk de gouden medailles uit de handen van burgemeester Doomst en schepenen Herman Anthoons en Valeer Jacobs mochten ontvangen. En gelukkig dat ze waren! (met 220 punten op 250)

Op de tweede plaats eindigden de mannen van 't Ploegsken' met slechts 2 punten verschil (zilver) en op drie was het de groep Benoessig (217 punten) (brons). 'Koppie Koppie', de

gedoodverfde winnaars (reeds 3 of vier maal) eindigden vierde met 215 punten. De eerste Gooikse ploegen waren 'Zomercafé' (met 211 punten) en 'Thee ginne noam' (met 205 punten). Een uitstekend resultaat. Vermelden we nog dat 'The Ladies' - ofte Actigo 4 - voorlaatste eindigde en daar ook gelukkig mee waren. De meesten deden het dan ook om erbij te zijn, om iets bij te leren en konden dan ook kiezen uit een rijkgevlude tafel met heel veel prijzen. Onze dank hiervoor aan een aantal Gooikse handelaars (Elektro Tondeur, ING, KBC, De Knijf, 't Pajotteke, Quadrolight Productions, 't Vijfde Wiel), Brouwerij Heymans, ABC-drukkerij Meerbeke, de Standaard Boekhandel in Dilbeek en Railtour Sint-Pieters-Leeuw.

Het is telkens een zenuwslopende bedoening voor heelwat medewerkers, maar het loont toch nog steeds de moeite om zoveel mensen te horen zeggen dat ze het weer een mooie avond vonden en ze zeker volgend jaar zouden terugkeren. Dus, bij leven en welzijn, zijn we er volgend jaar terug, op vrijdag 11 of 18 november. Tot dan.

Giften

We vergeten het af en toe eens te vermelden, maar we krijgen regelmatig mooie werkjes en voorwerpen i.v.m. Gooik van onze leden. Deze keer willen we er toch ook een paar speciaal vernoemen. In ons vorig tijdschrift verscheen al een gedeelte van het eindwerk van **Tinneke De Rouck** "*De studie van toponiemen op tijdreeksen van kaarten en hun landschappelijke interpretatie. Een gevalstudie in het Pajottenland*". Ditmaal brengen we al een reactie op een eerste publicatie en de uitleg van de auteur zelf, waarin ze uitlegt waarover haar werk precies gaat.

Een tijdje geleden ontvingen wij van lezeres **Nancy Van der Kelen** het werk "*Terreinstudie. Langs Gooikse wegels*". Het is een studie waarin ze ons langsheen rustige, veilige wandelwegen voert, met een verscheidenheid aan ecotopen: nu eens dwarst men een akker of loopt men langs een weide, dan weer begeven we ons aan de rand van een bos of de oever van een beek. Doorheen de verschillen-

de seizoen wordt de lezer langs het parcours geloodst en wordt telkens een ander aspect van de natuur belicht. Zo komen in de zomer de zomerbloeiers aan bod, worden in de herfst de bomen en struiken, die men hier aantreft,

besproken; in de winter wordt een landschapsexcursie beschreven en in het hoofdstuk "Lente" heeft zij het over de voorjaarsbloeiers.

Ook de fauna ontbreekt niet: verschillende, hier voorkomende diersoorten worden met een illustratie in beeld gebracht en bondig besproken.

Nancy verklaart tenslotte: "Het geheel, het samenspel tussen onze donkerbruine, klee-aarde, de planten, dieren en mensen die hier leven,

daarbovenop de kleur, geur, klank en smaak eigen aan dit stukje Pajottenland, kan ik niet op papier zetten en moet je natuurlijk ter plaatse komen beleven." Dat laten we ons uiteraard geen twee keer zeggen!

Ook van **Stijn De Meyst**, zoon van lid Rudy, ontvingen we een werk i.v.m. Gooik als onderdeel van zijn studies in de tweede kandidatuur geschiedenis. Het kreeg de titel mee van "*De naam van mijn dorp Gooik*". Hierin baseert hij zich op een aantal bestaande werken, zoals dat van Jozef Vossen (zie archief), Arne Proesmans ("*Gooik tot 1430*") en W. Verbesselt met zijn werken over de Brabantse parochies.

Stijn streefde met dit werk twee doelen na:

- De betekenis en herkomst van de plaatsnaam Gooik verklaren.
- Het bespreken van de drie oudste schriftelijke bronnen, waarin de dorpsnaam Gooik werd

vermeld. Aan de hand van deze middeleeuwse teksten tracht hij, door deze in hun context te plaatsen, een stukje van de lokale geschiedenis te belichten. Deze teksten zijn gedateerd tussen 877 en 966.

(We kregen van Stijn ook nog het werkje "Belgische migratie en integratie in de V.S.A. - een deelstudie: Californië. Dit handelde niet over Gooik, maar we vermelden het toch graag.)

Van lezer **Frederik Hantson** (notaris te Gooik) ontvingen we een reeks prachtige *oude foto's van de Sint-Sebastiaansgilde* van Gooik, samen met nog een aantal affiches en kleinere voorwerpen. Het zijn foto's uit de jaren '40 tot en met '70 uit de vorige eeuw, zowel van privé-personen als van hele groepen. Ze zijn meer dan de moeite waard om te bewaren en eventueel ooit eens een prachtig boek rond de Gooikse wipschutters uit te brengen. Wie weet?

Hernieuwing lidgeld

Zoals je al gezien hebt, is het weer zover: een briefje en een overschrijvingsbiljet voor het lidgeld van 2005. Daarom willen we er hier niet te veel woorden aan verspillen. Gewoon even zeggen dat we het heel erg zouden appreciëren indien je ons nog zou steunen in het volgend jaar met jouw bijdrage. Een bijdrage die op hetzelfde niveau blijft als dit jaar, nl 12,50 € voor vier nummers van dit tijdschrift + een korting van 2,50 € bij aankoop van elk boek dat we als Kring uitgegeven hebben.

Mogen we nog even zeggen dat we dit jaar opnieuw een record aan leden hadden die hun bijdrage betaalden, nl 371. Voeg daarbij nog een aantal exemplaren voor medewerk(st)ers en onze ruilabonnementen en je bereikt de som van ongeveer 435 tijdschriften die per keer verdeeld worden.

Aarzel niet om het in orde te brengen: je kan rustig jouw lectuur over Gooik blijven voortlezen in 2005 en je maakt het makkelijker voor ons om voort te blijven werken. Hartelijk dank bij voorbaat!

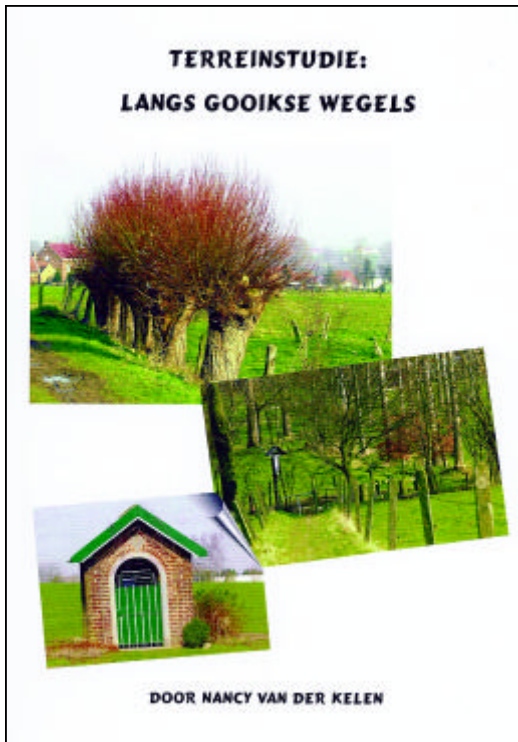

Foto van de kapt van het werk van Nancy Van der Kelen: "*Terreinstudie - Langs Gooikse wegels*".

Foto van een groep van de schuttersgilde uit de jaren '50. (gift F. Hantson)

Toekomstige activiteiten

We beloven hier ten huize het in 2005 wat rustiger te gaan aanpakken. De vraag is uiteraard of die belofte kan waargemaakt worden. Onze traditionele activiteiten blijven meer dan waarschijnlijk op de agenda staan: het afleveren van 4 tijdschriften op één jaar, medewerking aan de jaarmarkt en de hamertjesworp. Daarnaast blijft onze quiz een speciale activiteit (zie bijlage) en zijn we van plan zeker al één boek uit te geven. Dat zou gebeuren op zondag 17 april ter gelegenheid van Erfgoeddag 2005.

Het thema van die dag is "Gevaar" in de breedste zin van het woord. Bedoeling is vijftig verhaaltjes van onze medewerker Frans Peetermans te bundelen, in een mooie layout en met tekeningen, foto's en schilderijen. De definitieve vorm van dit boek begint reeds vorm te krijgen in de deskundige handen van Johnny Van Bavegem, nadat Frans zijn werk als tekstschrijver reeds geleverd heeft.

Het thema "gevaar" kunnen we rechtvaardigen door erop te wijzen dat het gevaar bestaat dat al deze Gooikse anekdotes zouden verdwijnen, indien ze niet opgeschreven werden en worden. We moeten onze 'meester' Frans heel dankbaar zijn dat hij daar zoveel tijd en energie insteekt. Huidige (en latere) generaties Groot-Gooikenaars zullen heel erg tevreden zijn dat ze nog eens kunnen bladeren in dit boek om aan het vroeger Gooik terug te denken.

Als voorlopige titel werd het "Gooik vertéltj / vertéldj".

Er wordt zelfs al eens gedacht aan het samenstellen van een bundel met de spitsvondige en leerrijke bijdragen van onze Jan Heyvaert over de streekplanten. Dit is nog verre toekomstmuziek, maar je weet maar nooit dat het nog snel komt. Tussen haakjes, indien iemand zich geroepen voelt om hierbij tekeningen te maken, hij of zij is welkom en moet ons maar contacteren. OK?